NORAKSTS

Lietas Nr. C29686415
Lietas arhīva Nr. C-3076-16/16

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā, 2016.gada 4.jūlijā

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa
šādā sastāvā : tiesnese V.Gailīte
ar sekretāri K.Tursu,
piedaloties prasītāju pilnvarotam pārstāvim /pers. A/ un atbildētājas pilnvarotam pārstāvim zvērinātam advokātam Mārtiņam Martinsonam, 2016. gada 20.jūnijā un 4.jūlijā atklātās tiesas sēdēs Rīgā, Lomonosova ielā 10 izskatīja civillietu /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ prasību pret /pers. H/ par morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Tiesa

konstatēja:

prasītāji /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ (turpmāk – prasītāji) Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā cēluši prasību pret atbildētāju /pers.H/ (turpmāk – atbildētāja) par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2014.gada 15.oktobrī ap plkst. 11.30 uz autoceļa Jēkabpils - Rēzekne 56 km notika ceļu satiksmes negadījums, kur atbildētāja, vadot transportlīdzekli, veicot apdzīšanas manevru izraisīja sadursmi ar pretī braucošo transportlīdzekli, kā rezultātā cieta transportlīdzekļa vadītājs un tā pieci pasažieri, proti, visi atbildētāji.

Ar Madonas rajona tiesas 2015.gada 18.februāra spriedumu atbildētāja tika atzīta par vainīgu negadījuma izraisīšanā. Spriedums ir stājies likumīgā spēkā 2015.gada 6.jūlijā.

Kriminālprocesa ietvaros Madonas rajona tiesā visi cietušie iesniedza kompensācijas pieteikumus, norādot un pamatojot pieprasītās kompensācijas apmēru, taču Madonas rajona tiesa ar spriedumu krimināllietā ir atstājusi bez izskatīšanas cietušo iesniegtos kompensācijas pieteikumus, norādot, ka cietušajiem ir tiesības prasīt kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskajā kartībā.

/pers. B/, kā pasažiere guva vidēja smaguma miesas bojājumus - 7.kakla un 1.,2.krūšu skriemeļu sānu izaugumu lūzumi, smadzeņu satricinājums, ķermeņa sasitumi, labā ceļa locītavas nobrāzums. Prasītāja norāda, ka viss kopā pārdzīvotais ir milzīgs morāls zaudējums, ko ir grūti novērtēt, bet prasītāja uzskata, ka visas viņas ciešanas un zaudējumi sakarā ar nodarīto morālo kaitējumu, daļā, ko nesedza apdrošināšanas kompānija, sastāda EUR 5000.

/pers. C/, kā transportlīdzekļa vadītājs, guva vieglus miesas bojājumus, kas pēc sava rakstura rada īslaicīgu veselības traucējumu - krūšu kurvja sasitumus, galvas sasitumu. Prasītājs uzskata, ka visas viņa ciešanas un zaudējumi sakarā ar nodarīto morālo kaitējumu, daļā, ko nesedza apdrošināšanas kompānija, sastāda EUR 3000.

/pers. D/, kā pasažiere guva vidēja smaguma miesas bojājumus - kreisā spieķakaula lūzums tipiskā vietā ar dislokāciju. Prasītāja norāda, ka visas viņas ciešanas un zaudējumi sakarā ar nodarīto morālo kaitējumu, daļā ko nesedza apdrošināšanas kompānija, sastāda EUR 5000.

/pers. E/, kā pasažiere guva vidēja smaguma miesas bojājumus - labā mazā lielakaula galviņas lūzums, sasitumi un nobrāzumi uz sejas. Prasītāja norāda, ka visas viņas ciešanas un zaudējumi sakarā ar nodarīto morālo kaitējumu, daļā ko nesedza apdrošināšanas kompānija, sastāda EUR 5000.

/pers. F/, kā pasažiere guva vidēja smaguma miesas bojājumus - mugurkaula 10.krūšu un 1. jostas skriemeļu lūzumus bez muguras smadzeņu bojājuma, nobrāzumus pieres rajonā. Prasītāja norāda, ka ārstēšanās un atveseļošanās periods joprojām turpinās un būs ļoti ilgs un neprognozējams. Pēc 3 gadiem obligāti būs nepieciešama otra operācija. Pilnīga izveseļošanās tiek prognozēta pēc 5 gadiem. Psiholoģiski joprojām ir ļoti grūti, jo gūtā trauma sagādāja lielas neērtības, sēdēšana joprojām ir ierobežota, faktiski prasītāja ir netransportējama. Lai gan jau ir pagājuši vairāki mēneši, šis notikums prasītājā ir radījis patstāvīgas bailes. Pēc negadījuma miegs ir traucēts. Prasītāja norāda, ka visas viņas ciešanas un zaudējumi sakarā ar nodarīto morālo kaitējumu, daļā ko nesedza apdrošināšanas kompānija, sastāda EUR 15000.

/pers. G/, kā pasažieris guva vieglus miesas bojājumus, kas pēc sava rakstura rada īslaicīgu veselības traucējumu - slēgta galvas trauma, galvas smadzeņu satricinājums, multipli ķermeņa sasitumi. Prasītājs uzskata, visas viņa ciešanas un zaudējumi sakarā ar nodarīto morālo kaitējumu, daļā ko nesedza apdrošināšanas kompānija, sastāda EUR 3000.

Prasītāji, pamatojot prasību ar Civillikuma 1635.pantu lūdz tiesu piedzīt no /pers. H/ morālā kaitējuma atlīdzību /pers. B/ labā - EUR 5000 apmērā, /pers. C/ labā - EUR 3000 apmērā, /pers. D/ labā - EUR 5000 apmērā, /pers. E/ labā - EUR 5000 apmērā, /pers. F/ labā EUR 15000 apmērā, /pers. G/ labā - EUR 3000 apmērā.

Atbildētāja tiesai saskaņā ar Civilprocesa 148. panta noteikumiem iesniegusi rakstveida paskaidrojumus, kuros prasību neatzīst un norāda, ka sakarā ar to, ka lietā pieminētā negadījuma zaudējumu aprēķinu veica apdrošināšanas kompānija, kura izvērtēja zaudējumu apmēru un veica atlīdzību izmaksas. Attiecīgi, pēc zaudējumu atlīdzināšanas, turpmākās prasījuma tiesības pārņēma apdrošināšanas kompānija.

Tiesas sēdē prasītāju pārstāvis uzturēja prasību saskaņā ar prasības pieteikumā norādītajiem apstākļiem un argumentiem, norādot, ka no vainīgās personas prasītāji nepieprasa kompensēt zaudējumus, ko saskaņā ar ???? likumu viņiem kompensē apdrošināšanas kompānija, tas ir materiālos zaudējumus un likumā noteikto nemateriālo zaudējumu apmēru. Prasītāju pārstāvis uzsver, ka apdrošinātāja paredzētā izmaksa nekādā veidā neietekmē noteikt morālā kaitējuma apmēru, kas jāsedz vainīgajam vadītājam, jo apdrošināšanas kompānija morālo kaitējumu nesedz. Prasītāju pārstāvis tiesas

sēdē paskaidroja, ka katrā atsevišķā gadījumā morālā kaitējuma apmēru nosaka tiesa, bet šis tiesas noteiktais maksājums pēc savas būtības ir mantiska atlīdzība, kompensācija par nemantisku, nemateriālu vai naudā tieši neizsakāmu kaitējumu, t.i., par sāpēm un ciešanām, ko jūt cietušie sakarā ar tiesību aizskārumu, kā arī par ērtību zaudēšanu sakarā ar personisko tiesību vai labumu aizskārumu, ar mērķi sniegt likumisku apmierinājumu cietušajiem, t.i., aizskarto tiesību aizsardzībai. Prasītāju pārstāvis norādīja, ka atlīdzības summai ir jābūt tādai, lai cietušais varētu samierināties ar tam nodarīto kaitējumu, lai cietušais justu, ka tam nodarītais ir nolīdzināts. Morālais kaitējums sevī ietver arī maksājumu par tām neērtībām un pārdzīvojumiem, ar ko saskārās cietušie, ar psiholoģisko pārdzīvojumu un morālo diskomfortu, ko cietušie izjuta un izjūt joprojām.

Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē prasību neatzina, paskaidrojot, ka apdrošināšanas kompānija, kura izvērtēja zaudējumu apmēru, veica atlīdzību izmaksas, tādēļ prasība ir noraidāma.

Noklausoties pušu pārstāvju paskaidrojumus, kā arī pārbaudot un novērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa uzskata, ka prasības ir daļēji apmierināmas saskaņā ar sekojošiem

motīviem:

Latvijas Republikas Satversmes 92.pants ikvienam garantē tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā, tostarp nodarīta morālā kaitējuma gadījumā.

Nav strīda par to, ka 2014.gada 15.oktobrī ap plkst. 11.30 uz autoceļa Jēkabpils - Rēzekne 56 km notika ceļu satiksmes negadījums, kur atbildētāja, vadot transportlīdzekli, veicot apdzīšanas manevru izraisīja sadursmi ar pretī braucošo transportlīdzekli, kā rezultātā cieta transportlīdzekļa vadītājs un tā pieci pasažieri, proti, visi atbildētāji.

Ar Madonas rajona tiesas 2015.gada 18.februāra spriedumu atbildētāja tika atzīta par vainīgu negadījuma izraisīšanā. Spriedums ir stājies likumīgā spēkā 2015.gada 6.jūlijā.

Kriminālprocesa ietvaros Madonas rajona tiesā visi cietušie iesniedza kompensācijas pieteikumus, norādot un pamatojot pieprasītās kompensācijas apmēru, taču Madonas rajona tiesa ar spriedumu krimināllietā ir atstājusi bez izskatīšanas cietušo iesniegtos kompensācijas pieteikumus, norādot, ka cietušajiem ir tiesības prasīt kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskajā kartībā.

Visi atbildētāji guvuši miesas bojājumus:

/pers. B/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus - 7.kakla un 1.,2.krūšu skriemeļu sānu izaugumu lūzumi, smadzeņu satricinājums, ķermeņa sasitumi, labā ceļa locītavas nobrāzums,

/pers. C/ guva vieglus miesas bojājumus, kas pēc sava rakstura rada īslaicīgu veselības traucējumu - krūšu kurvja sasitumus, galvas sasitumu,

/pers. D/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus - kreisā spieķakaula lūzums tipiskā vietā ar dislokāciju,

/pers. E/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus - labā mazā lielakaula galviņas lūzums, sasitumi un nobrāzumi uz sejas,

/pers. F/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus - mugurkaula 10.krūšu un 1 .jostas skriemeļu lūzumus bez muguras smadzeņu bojājuma, nobrāzumus pieres rajonā,

/pers. G/ guva vieglus miesas bojājumus, kas pēc sava rakstura rada īslaicīgu veselības traucējumu - slēgta galvas trauma, galvas smadzeņu satricinājums, multipli ķermeņa sasitumi.

Par minēto strīda nav un to nav apstrīdējusi ne atbildētāja, ne viņas pilnvarotais pārstāvis paskaidrojumos un tiesas sēdē.

Augstākās tiesas Senāts nepārprotami skaidrojis, ka tiesai sākotnēji jākonstatē morālā kaitējuma esamība un tikai tad jāvērtē atlīdzinājuma apmērs. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.pantu piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Sekojoši, ņemot vērā iepriekš minētos judikatūras atzinumus, tiesai vispirms jākonstatē, vai pastāv nepieciešamie priekšnoteikumi morālā kaitējuma atlīdzības piedziņai, tas ir apstākļi, no kuriem iespējams secināt ka aizskarta kāda prasītāju nemantiskā tiesība, labums vai interese, par kuru prasītāji vēlas saņemt morālā kaitējuma atlīdzību.

Saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 44. panta otro daļu par transportlīdzekļa ekspluatācijas rezultātā nodarīto zaudējumu atbild transportlīdzekļa īpašnieks vai valdītājs.

Vienāda juridiska spēka vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma (Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9. panta sestās daļas 2) punkts). Civillikums attiecībā pret Ceļu satiksmes likumu ir atzīstams par vispārējo tiesību normu.

Savukārt šā panta piektajā daļā noteikts, ka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas gadījumā trešajai personai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas kārtību regulē atsevišķs likums par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu.

Likums, kurš regulē civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu, kas saistīta ar ceļu satiksmes negadījumiem, ir Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 15. panta pirmā daļa noteic, ka, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs (ja apdrošināšanas atlīdzība izmaksājama no Garantijas fonda) sedz zaudējumus, nepārsniedzot noteikto apdrošinātāja atbildības limitu.

Tomēr tas nenozīmē, ka prasītājiem, kuriem miesas bojājumi nodarīti ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, tiesības pieprasīt atlīdzību par morālo kaitējumu ir tikai no vainīgā transportlīdzekļa īpašnieces civiltiesiskās atbildības apdrošinātāja.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 15. panta otrajā daļā noteikts, ka zaudējumus, kuri netiek atlīdzināti saskaņā ar šo likumu vai kuri pārsniedz noteikto apdrošinātāja atbildības limitu, trešā persona ir tiesīga pieprasīt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Saskaņā ar minētā likuma 19. panta trešo daļu apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem materiālajiem un nemateriālajiem zaudējumiem nosaka Ministru kabinets.

Tiesa noskaidrojusi, ka saistībā ar notikušo ceļu satiksmes negadījumu apdrošināšanas atlīdzības noteikšanai tika piemēroti tieši šie Ministru kabineta noteikumi. Taču, prasītāju ieskatā, nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanai nosakāmā summa ievērojami pārsniedz normatīvajos aktos noteikto apdrošinātāja atbildības limitu, tāpēc viņiem ir tiesības prasīt atlīdzinājumu no vainīgās transportlīdzekļa īpašnieces saskaņā ar Civillikuma normām.

Šāds secinājums ir pamatots un apstiprināts arī Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2014. gada 29. decembra spriedumā „Par Ministru Kabineta 2005. gada 17. maija noteikumu Nr. 331 „Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem" 3. punkta, 5.5. apakšpunkta, 7. punkta un 10. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešajam teikumam un 105. pantam, kā arī Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 15. panta pirmās daļas 1. punktam".

Sprieduma 23. punktā noteikts, ka „likumdevējs ir tieši noteicis maksimāli izmaksājamo apdrošināšanas atlīdzības apmēru, kuru sedz apdrošinātājs vai LTAB [Latvijas transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs] tad, ja ir iestājies apdrošināšanas gadījums. Taču tad, ja trešā persona uzskata, ka tai radīti zaudējumi, kuri netiek atlīdzināti saskaņā ar OCTA likumu [Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums] vai kuri pārsniedz noteikto apdrošinātāja atbildības limitu, tā atbilstoši OCTA likuma 15. panta otrajai daļai ir tiesīga vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā un pieprasīt šo zaudējumu atlīdzināšanu. Līdz ar to likumdevējs normatīvajā regulējumā noteicis kārtību, kas ļauj trešajai personai, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, saņemt atlīdzinājumu par tai ceļu satiksmes negadījuma rezultātā nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem."

Miesas bojājumu gadījumā morālā kaitējuma (Civillikuma 1635.pants) atlīdzināšanas pienākumu likumdevējs ar 2012.gada 29.novembra likuma grozījumiem tieši un nepārprotami noteicis vainīgajai personai (Civillikuma 2347.panta pirmā daļa). Cietušā tiesības saņemt (..) taisnīgu atlīdzību par nodarīto nemantisko kaitējumu atbilstoši Civillikuma 1635.pantam nav ierobežotas, turklāt Civillikuma 1635.pants pēc būtības ir saskanīgs ar Civillikuma 2347.panta pirmo daļu, proti, morālais kaitējums jāatlīdzina vainīgajam (sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 5.marta spriedums lietā Nr. SKC- 250).

Tiesību doktrīnā norādīts, ka Civillikumā noteiktā atbildība par kaitējuma nodarīšanu noteiktos gadījumos papildina apdrošināšanas dotās garantijas, ļaujot prasīt apdrošināšanas atlīdzību pārsniedzošus zaudējumus (sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. Mācībugrāmata.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 442.lpp).

Tiesu praksē atzīts, ka apdrošināšanas atlīdzības izmaksāšanas fakts nav šķērslis ceļu satiksmes negadījumā cietušajai personai tiesas ceļā pieprasīt taisnīgu un saprātīgu kompensāciju morālā kaitējuma atlīdzībai (sk. Senāta rīcības sēdes 2013. gada 22. marta lēmums lietā Nr. SKC- 260, Senāta rīcības sēdes 2013. gada 9. aprīļa lēmums lietā Nr. SKC- 200).

Tādējādi secināms, ka ceļu satiksmes negadījumā cietušajam ir tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, pamatojoties uz Civillikuma normām, ja nemantiskais kaitējums pārsniedz obligātās civiltiesiskās apdrošināšanas segumu.

Fakts, ka prasītāji griezušies apdrošināšanas sabiedrībā, pieprasot morālā kaitējuma atlīdzināšanu saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu, un saņēmuši apdrošināšanas atlīdzību nenozīmē, ka viņiem vispār nav tiesību to pieprasīt tiesas ceļā.

Ar Madonas rajona tiesas 2015.gada 18.februāra spriedumu atbildētāja tika atzīta par vainīgu negadījuma izraisīšanā. Kriminālprocesa ietvaros Madonas rajona tiesā visi cietušie iesniedza kompensācijas pieteikumus, norādot un pamatojot pieprasītās kompensācijas apmēru un Madonas rajona tiesa tos nav noraidījusi, bet ar spriedumu krimināllietā atstājusi bez izskatīšanas cietušo iesniegtos kompensācijas pieteikumus, norādot, ka cietušajiem ir tiesības prasīt kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskajā kartībā. Spriedums ir stājies likumīgā spēkā 2015.gada 6.jūlijā.

Vērtējot visus būtiskos lietas apstākļus kopumā, tiesai pareizai strīda izšķiršanai jānosaka taisnīga un saprātīga kompensācija, kas samērojama ar prasītājiem nodarītajām fiziskajām un garīgajām ciešanām un var dot viņiem gandarījumu. Savukārt, ievērojot noteikto kompensācijas apmēru un apdrošināšanas atlīdzību, kādu cietušie saņēma no apdrošinātāja, tiesai jālemj par prasības apmierināšanu, daļēju apmierināšanu vai noraidīšanu.

Prasītāji viņiem nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanai lūguši piedzīt no atbildētājas morālā kaitējuma atlīdzību:

/pers. B/ labā - EUR 5000 apmērā,

/pers. C/ labā - EUR 3000 apmērā,

/pers. D/ labā - EUR 5000 apmērā,

/pers. E/ labā - EUR 5000 apmērā,

/pers. F/ labā EUR 15000 apmērā,

/pers. G/ labā - EUR 3000 apmērā.

Kā izriet no paskaidrojumiem un lietas materiāliem, apdrošinātājs ERGO Insurance SE Latvijas filiāle ir pieņēmusi lēmumus izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību atbildētājiem:

/pers. B/ labā - EUR 5760.00 apmērā,

/pers. C/ labā - EUR 1696.00 apmērā,

/pers. D/ labā - EUR 4960.00 apmērā,

/pers. E/ labā - EUR 5024.00 apmērā,

/pers. F/ labā EUR 6720.00 (5760.00 + 960.00) apmērā,

/pers. G/ labā - EUR 1824.00 apmērā.

Nav šaubu, ka prasītājiem par morālo kaitējumu, kas izpaužas kā sāpes, ciešanas, diskomforts, neērtības un psiholoģiskie pārdzīvojumi, ir tiesības saņemt materiālu gandarījumu, kas pārsniedz Ministru kabineta noteikumos par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem paredzētās atlīdzības apmēru. Nav šaubu, ka morālais kaitējums radās tikai un vienīgi atbildētājas vainas dēļ. Turklāt no atbildētājas un prasītāju pārstāvja paskaidrojumiem, un no prasības pieteikuma izriet, ka atbildētāja nav sniegusi nekādu palīdzību, vai izrādījusi vēlmi kompensēt morālās ciešanas prasītājiem. Morālās ciešanas vēl vairāk pastiprināja atbildētājas vienaldzīgā attieksme.

Ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, tiesa uzskata, ka prasības ir apmierināmas, bet daļēji, samazinot kompensāciju apmērus, ņemot vērā tiesu praksi saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, kas nosaka, ka, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru. Tiesu praksē ir atzīts, ka satiksmes negadījumā cietušajai personai ir tiesības tiesas ceļā pieprasīt taisnīgu un saprātīgu kompensāciju morālā kaitējuma atlīdzībai (sk. Senāta rīcības sēdes 2013. gada 22. marta lēmums lietā Nr. SKC- 260, Senāta rīcības sēdes 2013. gada 9. aprīļa lēmums lietā Nr. SKC- 200).

Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu.

Ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam

šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda. Civillikuma 1635.panta trešās daļas noteikumus var tulkot šādā veidā – ja neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums, prasītājam ir pietiekami iesniegt tiesai nolēmumu krimināllietā, ar kuru atzīta pārkāpēja vaina noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, un tiesai, nepieprasot citus pierādījumus, ir pamats prezumēt, ka krimināllietā konstatētās darbības ir radījušas cietušajai personai kaitīgās sekas – fiziskas vai garīgas ciešanas.

Savukārt citos gadījumos prasītājam ir jāpierāda tie apstākļi (fakti), ar kuriem viņš saistījis kaitīgo seku iestāšanos, un atšķirībā no pirmā gadījuma, kad likumdevējs paredzējis kaitīgo seku prezumpciju, šādās situācijās konstatēto apstākļu vērtējums attiecībā uz to, vai konkrētā rīcība ir radījusi kaitīgās sekas (garīgas vai fiziskas ciešanas), ir jāsniedz tiesai.

Konstatējot, ka atbildētājs pieļāvis neatļautu darbību, kas izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, ir pamats piemērot Civillikuma 1635.pantu un atzīt, ka prasītājiem ar miesas bojājumiem ir nodarīts morālais kaitējums, kas dod viņiem tiesības prasīt apmierinājumu.

Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas (Civillikuma 1635.panta otrā daļa). Likuma, kas precīzi noteiktu kārtību, kādā aprēķināms morālā kaitējuma apmērs, nav. Civillikuma 5.pants, kas regulē lietas izspriešanu pēc

tiesas ieskata, ir formulēts ar lielu abstrakcijas pakāpi.

Senāts 2010.gada 16.februāra spriedumā lietā Nr. SKA-104 atzinis, ka, izskatot lietu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, tiesai ir ne tikai jānosaka atbilstīgs atlīdzinājums, bet arī jāpamato, kādēļ tā uzskatījusi atlīdzinājumu par atbilstīgu. Pamatojumam jāparāda, ka tiesa ir ņēmusi vērā un izvērtējusi visus atlīdzinājuma noteikšanā būtiskos apstākļus un ka tiesa, nosakot atlīdzinājumu, nav balstījusies tikai uz saviem subjektīviem ieskatiem, bet gan uz racionāliem juridiskiem apsvērumiem. Šāds pamatojums ir būtisks, lai ikviens varētu pārliecināties par tiesas nolēmuma tiesiskumu. Atbilstoši vienlīdzības principam morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanā jāņem vērā arī citos, jo sevišķi – salīdzināmos gadījumos noteikto atlīdzinājumu (..) apmērs. Salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam ir jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos gadījumos – atšķirīgam (sk. arī Senāta 2011.gada 23.novembra spriedumu lietā Nr. SKC-403/2011).

Nosakot kaitējuma apmēru, tiesa atzīst, ka vērā ņemamas tās atziņas un principi, kas izteikti Augstākās tiesas 2010.-2011.gada tiesu prakses apkopojumā par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā. Ņemot vērā tiesu praksi un samērojamību, apkopojuma 3.pielikumā norādīts, ka virs speciālajos likumos paredzētajām summām tiesa varētu piedzīt morālā kaitējuma atlīdzību no 5000 latiem līdz 7000 latiem (atbilst 7114,36 euro līdz 9960,10 euro), ja ar Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzēto noziegumu iestājusies personas nāve.

Iepazinusies ar lietas materiāliem, tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā konstatēti miesas bojājumi: /pers. B/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus, /pers. C/ guva vieglus miesas bojājumus, kas pēc sava rakstura rada īslaicīgu veselības traucējumu, /pers. D/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus, /pers. E/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus, /pers. F/ guva vidēja smaguma miesas bojājumus, /pers. G/ guva vieglus miesas bojājumus, kas pēc sava rakstura rada īslaicīgu veselības traucējumu.

Judikatūrā atzīts, ka morālais kaitējums ir subjektīvs jēdziens, tās ir personas ciešanas, sāpes, pārdzīvojumi, ko nav iespējams tieši novērtēt. Pārciestā sekas nav iespējams aizstāt arī ar naudu, taču sniedzot cietušajai personai atbilstīgu atlīdzinājumu naudas izteiksmē, ir iespējams sniegt zināmu gandarījumu un tādējādi mazināt cietušā sāpes (sk. Latvijas Republikas Civillietu departamenta 2011.gada 9.februāra spriedums lietā Nr.SKC-56/2011).

Tāpat judikatūrā atzīst, ka morālā kaitējuma atlīdzības apmērs jāsamēro ar nodarīto kaitējumu, kas nozīmē, ka atskaites punkts atlīdzības noteikšanai ir nevis prasītāja pieprasītā summa, bet gan kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi un citi būtiski apstākļi, kam ir nozīme atlīdzības noteikšanā (sk. Augstākās tiesas Senāta 2011. gada 5. oktobra spriedums lietā Nr. SKC-209/2011.).

Līdz ar to, tiesai nav pamata apšaubīt prasītājas pārstāvja paskaidrojumus, ka visi šie miesas bojājumi savā kopumā radīja prasītājiem ilgstošas fiziskās sāpes un psiholoģiskus pārdzīvojumus. Kādēļ iepriekš minētais liek secināt, ka prasītāji ceļu satiksmes negadījuma rezultātā joprojām cieš sekas, kas saistītas gan ar psiholoģisko diskomfortu, gan ar ķermeņa sāpēm.

Tiesa atzīst, ka prasība daļā ir apmierināma un daļā ir noraidāma. Konstatējot cēlonisko sakaru starp atbildētājas rīcību un radušos morālo kaitējumu, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tiesa atzīst, ka, prasību apmierināt daļēji, tiesas ieskatā konkrētajā gadījumā ir samērīgi un taisnīgi, kā arī tas vienlaicīgi pildītu preventīvo un samierināšanās funkciju – liktu atbildētājai būt uzmanīgākai piedaloties ceļu satiksmē, lai nepieļautu līdzīgu situāciju izraisīšanu.

Nosakot morālā kaitējuma apmēru, tiesa atbilstoši Civillikuma 1635.panta otrās daļas otrajam teikumam, kontekstā ar Civilprocesa likuma 5.pantu, ņem vērā nolēmumus līdzīgās lietās. Tā, piemēram, Augstākās tiesas Senāts 2013.gada 12.jūnija spriedumā lietā Nr.SKC122/2013 atzinis, ka apelācijas instances tiesas noteikto atlīdzinājumu 5000 LVL salīdzinājumā ar līdzīgās lietās piespriestajām summām nevar uzskatīt par atbilstīgu nodarītajam kaitējumam tādēļ, ka tas ir noteikts pārāk augsts. Nodarītais morālais kaitējums par sarežģījumiem samērā izplatītas operācijas sakarā nevar tikt novērtēts par salīdzinoši tikai nedaudz mazāku naudas summu attiecībā pret tādu morālo kaitējumu, kas izraisīts, radot sakropļojumu pēc ķermeņa daļu amputācijas. Izskatot lietu no jauna apelācijas instances tiesā, noteikta atlīdzības par morālo kaitējumu 1500 LVL.

Nosakot morālā kaitējuma apmēru, tiesa ņem vērā sekas, kādas ir iestājušās atbildētājas rīcības rezultātā. Tiesa nav konstatējusi, ka pēc negadījuma dzīves kvalitāte prasītājiem būtu mainījusies, proti, kas attiecas uz pārvietošanos, darbaspējām, invaliditāti vai citiem apstākļiem. Visiem prasītājiem ir konstatēti vidēji vai viegli miesas bojājumi, vienīgi /pers. F/ norāda, ka ārstēšanās un atveseļošanās periods joprojām turpinās un būs ļoti ilgs un neprognozējams.

Apkopojot izklāstīto un vērtējot visus būtiskos apstākļus taisnīga atlīdzinājuma noteikšanā, tiesa atzīst par atbilstīgu atlīdzinājumu papildus apdrošinātājs ERGO Insurance SE Latvijas filiāles izmaksātajām apdrošināšanas atlīdzībām noteikt piedzīt no /pers. H/ morālā kaitējuma atlīdzību:

/pers. B/ labā - EUR 1000 apmērā,
/pers. C/ labā - EUR 500 apmērā,
/pers. D/ labā - EUR 1000 apmērā,
/pers. E/ labā - EUR 1000 apmērā,
/pers. F/ labā EUR 5000 apmērā,
/pers. G/ labā - EUR 500 apmērā.

Prasītāji, iesniedzot prasību saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 2.punktu ir atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, tādējādi saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantu, 34.pantu, 35.pantu no atbildētājas valsts ienākumos piedzenama valsts nodeva 579.65 euro apmērā un saskaņā ar 39.pantu ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma un pavēstu nosūtīšanu 39.95 euro apmērā, kopā 615.60 euro.

Minētie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kas nav apmaksāti, saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu un 42.panta pirmo daļu ir piedzenami valsts ienākumos no atbildētāja.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta otro daļu, spriedums labprātīgi izpildāms desmit dienu laikā no sprieduma stāšanās dienas.

Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu, maksājumu dokumenti par tiesāšanās izdevumu samaksu valsts labā nekavējoties iesniedzami Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā, Rīgā, Lomonosova ielā 10, 1.stāvā, 105.kabinetā.

Tiesa, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5., 8., 92., 93., 94., 97., 191., 193., 194., 199., 203., 2041.p.p.,

nosprieda:

/pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ prasību pret /pers. H/ par morālā kaitējuma atlīdzināšanu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. H/, personas kods /personas kods/ /pers. B/, personas kods /personas kods/, labā - EUR 1000 apmērā, /pers. C/, personas kods /personas kods/, labā - EUR 500 apmērā, /pers. D/, personas kods /personas kods/, labā - EUR 1000 apmērā, /pers. E/, personas kods /personas kods/, labā - EUR 1000 apmērā, /pers. F/, personas kods /personas kods/, labā EUR 5000 apmērā, /pers. G/, personas kods /personas kods/, labā - EUR 500 apmērā.

Piedzīt no /pers. H/, personas kods /personas kods/, valsts nodevu 579.65 euro par labu valstij, kas iemaksājam Valsts kase, reģistrācijas Nr.

90000050138, Konta Nr. LV55TREL1060190911200, Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods: TRELLV22, Iemaksas mērķis: Valsts nodeva tiesu iestādē - C29686415 (C-3076-16/16).

Piedzīt no /pers. H/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 39.95 euro, kas iemaksājami – saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods: TRELLV22, konta Nr. LV51TREL2190458019000, iemaksas mērķis: 21499 – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr. C29686415 (C-3076-16/16).

Noteikt /pers. H/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu valsts labā 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesas civillietu tiesas kolēģijā 20 dienu laikā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Tiesnese (personīgais paraksts) V. Gailīte

NORAKSTS PAREIZS